

Received / Geliş
31.07.2017

Article History
Accepted / Kabul
04.08.2017

Available Online / Yayınlanma
15.08.2017

THE CONCEPT OF FEAR AND REFLECTION TO CINEMA

KORKU KAVRAMI ve SİNEMAYA YANSIMASI¹

Özlem UĞUROĞLU²

Abstract

Cinema reflects the emotions of people, the social, political and economic conditions of the period in which they live since the day it was in existence. For this reason, the notion of fear, which is inherent in human nature, has found its place in the cinema with varying variance and has attracted attention in all world cinemas. In the beginning of the horror films, films such as Frankenstein, Dracula, and other items influenced by Gothic literary art, such as monsters, were made, but the fact that horrible source could be "man itself" over time made the films such as Texas Massacre, Psycho, Saw. Supernatural powers, or human beings themselves are presented as images of fear, the underlying reason is the fear of the human death and death after death, and the work of defining the unknown field to defeat this fear is the starting point of the fear cinema. With horror films, costumes and make-up, with the characters created, fear of creating the space, sound added to the cinema, and effects created with the development of technology, they uncovered the subconscious fears of the audience and added their innovations. Horror cinema has also been shaped by the local beliefs of the societies, and every country has produced films based on their beliefs. Films such as the Ringu series, which were shot in Japan under the influence of traditional vengeful spirituality, in Turkey, films such as the Büyü and Dabbe series shot with the influence of Islam are examples of this definition.

Keywords: The Concept of Fear, Fear Films, Turkish Horror Cinema

Özet

Sinema var olduğu günden beri insanların duygularını, yaşanan dönemin toplumsal, siyasal ve ekonomik koşullarını perdeye yansıtmaktadır. Bu nedenle de insanın doğasında her daim var olan korku kavramı değişkenlik göstererek sinemada kendine yer bulmuş ve tüm dünya sinemalarında ilgi görmüştür. Korku türünün başlangıcında canavarlar gibi öğelerin kullanıldığı Frankenstein, Dracula gibi Gotik yazın sanatından etkilenen filmler yapılmış olsa da, zamanla korkunun kaynağının "insanın kendisi" de olabileceği gerçeği, Teksas Katliamı, Sapık, Testere gibi filmlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Gerek doğüstü güçler gerekse insanın kendisi korku imgesi olarak sunulmuş olsun, temelde yatan sebep insanın ölümden ve ölüm sonrası bilinmezlikten korkması, bu korkuyu yenebilmek için bilinmez alanı tanımlaya çalışması korku sinemasının çıkış noktasıdır. Korku filmleri, kostüm ve makyajla, yaratılan karakterlerle, mekanın yaratmış olduğu korkuyla, sinemaya sesin eklenmesi ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte yarattığı efektlerle izleyicinin bilinçaltındaki korkuları ortaya çıkarmış ve onlara yenilerini de eklemiştir. Korku sineması toplumların yerel inanışlarına göre de şekillenmiş, her ülke kendi inancına göre filmler üretmiştir. Japonya'da geleneksel intikamcı ruh inanışının etkisi ile çekilen Ringu (Halka) serisi gibi filmler, Türkiye'de ise İslam etkisi ile çekilen Büyü, Dabbe serisi gibi filmler bu tanımlamaya örnek niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Korku Kavramı, Korku Filmleri, Türk Korku Sineması

¹ Alanya Alaattin Keykubad Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen II. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulmuştur.

² Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Yüksek Lisans Öğrencisi, ozlemuguroglu@gmail.com

Giriş

Sinema var olduğu günden beri insanların duygularını, yaşanan dönemin toplumsal, sosyal, siyasi, ekonomik koşullarını perdeye yansıtmaktadır. Bu nedenle de insanın doğasında her daim var olan korku kavramı değişkenlik göstererek sinemada kendine yer bulmuş ve tüm dünya sinemalarında ilgi görmüştür.

Korku filmleri, yetmişli ve seksenli yılların en çok rağbet gören sinema türleri arasındadır. Ürküntü, güvensizlik ve özgüven yokluğundan kaynaklanan yaygın ruh haliyle ilintili bir fenomen olarak, gizli güçlerle, şeytan tarafından teslim alınmayla, kesip biçmeyle, psikozlu katiller, kurt adamlar ve vampirlerle ilgili film döngüleri ortaya çıkmaya başlamıştı. Bu filmler, kültürel kaygının, özellikle de aileye, çocuklara, politik liderliğe ve cinselliğe ilişkin kaygıların artan seviyelerine işaret eder (Ryan ve Kellner, 2010: 263-264).

İlk korku filmleri, yazın sanatından uyarlanarak çekilmiş ve korku filmlerinin klasikleşmiş öğelerini sinema izleyicisi ile buluşturmuştur. Bu filmlerden en önemlisi olan Dracula ve Frankenstein, tekrar tekrar çekilmiş ve başka filmlerde de korku öğesi olarak kendine yer bulmuştur.

Korku türünün başlangıcında metafizik güçler, canavarlar gibi öğeler kullanılırken zamanla korkunun kaynağının “insanın kendisi” de olabileceği gerçeği, Teksas Katliamı, Sapık, Testere gibi filmlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Gerek doğaüstü güçler gerekse insanın kendisi korku imgesi olarak sunulmuş olsun, temelde yatan sebep insanın ölümden ve ölüm sonrası bilinmezlikten korkması, bu korkuyu yenebilmek için bilinmez alanı tanımlaya çalışması korku sinemasının çıkış noktasıdır.

Günümüzde hem uyarılma filmler hem de özgün senaryolar ile en dikkat çekici türlerden biri olan korku filmleri, yaşadığı toplumun korku imgelerini kullanmaktadır.

1. Korkunun Tanımı, Sebepleri ve Belirtileri

Korku, en genel tanımıyla insanın ve diğer canlıların tehlike yaratan bir durum karşısında verdiği tepkidir. Korku bir tehlike tehdidiyle, tehlikenin tanınmasıyla ilgilidir. Korku insanın yok edilme, zarara uğrama endişesinden kaynaklanır. Özünde, insanın canlı varlık olarak hayatta kalma yöneliminin sonucudur ve tehlike sinyali veren uyarana karşı saldırı da, ondan kaçma da, korkunun dışı vurumudur. Bilinmeyene yönelik korkunun bu anlamda bir nesnesi olmadığı ve bunu "kaygı" olarak adlandırmak gerektiği düşünülebilirse de; buradaki "bilinmeyen" daha çok "açıklanamayan" anlamındadır ve ayrıca biriken deneyimlerden yola çıkarak tehlikelere hazırlıklı olma anlamında bir endişeyi de kapsamaktadır. Bunlardan da anlaşılacağı gibi korku duygusuyla kendini güvende hissetme, hissetmeme arasında da yakın ilişki vardır. (Abisel, 1995:132)

Korku, insanın giderilmesi konusunda bir şey yapamadığı bir gereksinim gerilimindeki tehlikenin işaretidir. Bu korku “ben” tarafından hissedilen bir durumdur ve haz ve kaygı içinde oluşan duygu durumu bedensel ve ruhsal olarak tepki verir (Zulliger, 1998:23).

Yaygın psikanalitik kurama göre korku; olması beklenen “Şey”le ilgili bir tedirginlik olarak görülmüş ve korku “Gerçek Korku” ve “Gerçek Dışı Korku” olarak ikiye ayrılmıştır (Demirci, 2006: 11). Gerçek korku, dışarıdan gelen belli bir sebebi olan somut korkudur. İnsan, algıladığı tehlikeli bir duruma saldırarak ya da kaçarak karşılık verir (Zulliger, 1998:23). Gerçek dışı korku ise belli bir nedene bağlı olmadan duyulan korkudur ve kaynağını bilinçdışından alır. Bilinçdışında yatan tehlike, egoyu tepkinmeye çağırıp kendini korku olarak duyurur. Bu anlamıyla korku irrasyoneldir,

mantık dışıdır (Demirci, 2006: 11). Cadı, hortlak, cin ve hayaletlerden, korku filmlerinden duyulan korku gerçek dışı korkular olarak nitelendirilebilir.

Aktarılan deneyimler, yaşanan tehlikeli bir durum ya da ortamın korkunun ortaya çıkmasına neden olur. Ölüm, yalnızlık, doğal felaketler, salgın hastalıklar, hayvanlar, savaşlar, kâbuslar, karanlıklar, baskılar, kavgalar vb. gibi birçok şey korkunun kaynağı olabilir.

İnsan, ilk dönemlerinde doğa karşısındaki bilgi ve tecrübelerinin eksikliklerinden dolayı korku ve kaygı yaşamıştır. Zamanla tecrübe kazanarak doğa ile uyumlu hale gelmiş, doğal durumlar karşısında önlem alabilmiş ve akıl çağıyla da ona hükmetmeye başlamıştır (Zulliger, 1998:25).

İnsan için alışılmışın dışındaki her olay ve olgu, tedirgin edici ve korkutucudur. Bu sebeple toplumsal normlara uyum sağlayamamış haydutlar, katiller, deliler vs. de korkutucu olmuştur. Korkutucu öğeler aslında içlerinde bir "bilinmeyen" taşır ve dolayısıyla insan için bilinmeyen, denetlenemeyen daima korkutucu ve ürkütücü olmuştur. Dolayısıyla açıklanamayan ve denetlenemeyen, insan için her zaman korku yaratmaktadır. Ölüm de istenmeyen ve denetlenemeyen bir olgu olarak bilinmeyenle iç içedir. Görme duyusunun bilmeye ilişkisi çok önemli olduğundan, ölüm ve bilinmeyen, hemen hemen her zaman, karanlıkla, geceyle simgelenir. Görülemediği için önlem alınamayan tehditlere yönelik korku, zaman içinde karanlık korkusuna dönüşebilmektedir.(Abisel,1995: 134)

Korkular genellikle yaşa göre değişkenlik gösterebilir. Bebeklik döneminde ani ses ve gürültüler korkuya neden olur. Altıncı yaşlarda çocuklarda; hayaletler ya da hayali birtakım yaratıklar tarafından kaçırılma, anne-baba tarafından terk edilme duygusuna kapılma şeklinde korkular gelişir. Garip görünüşlü insanlar, tekin sayılmayan yerler de onlarda korku yaratabilir. Bu yaşlarda yaşanan korku elle tutulup gözle görülmeyen, gerçek olmayan ve hayal edilen şeylerin korkusudur (<http://cocuklaringelisimi.com>).

Daha sonraki dönemlerinde çocuk; hayalet masalları duymuş, korkunç filmler görmüş ya da bunlara benzer uyarıcılarla karşılaşmışsa hayaletlerin yanı sıra başka esrarlı olaylardan, cesetten, iskeletten, ejderhadan, ölümden vs. korku duyabilmektedir. Bazen de gördüklerini ya da duyduklarını çarpıtarak, abartarak, süsleyerek, benzeterek korkabilirler.

Ergenlikte başlayan ve yetişkinlikte de devam edebilen korkular ise, daha çok yoksulluk, işsizlik, sağlık, yaşlılık, bireylerin ailelerine ve yakınlarına zarar verecek durumlar, ölüm, ahlaki bozukluklar gibi sosyal durumlardan kaynaklanmaktadır (<http://kisiselbasari.com>).

Karanlıktan korkma ise her yaşta rastlanabilir ve karanlıktan korkan kişiler çocukluk döneminde yaşamış olduğu ve günlerce etkisinden kurtulamadığı zihinsel ve duygusal travmalar yaşamış olabilir (<http://psikolojik.gen.tr>). Daha büyük çocukların karanlıktan korkmaları yalnızca karanlığın sonucu olabileceği gibi karanlığı daha çok ejderha, hayalet, vampir vs. gibi korkunç olgularla özdeşleştirilmesi sonucu kaynaklanabilir. Yetişkinlerde ise daha çok yalnızlığın etkisiyle tuhaf sesler duymak, korku filmlerinin etkisinde kalmak, yaşanan psikolojik rahatsızlıklar gerçek dışı korkularının nedeni olabilmektedir (<http://psikolojik.gen.tr>).

Korkunun ortaya çıkmasında yaşanan ortamın şartları, geçmiş yaşantılar ve o andaki psiko-fizyolojik durumlar rol oynamaktadır. Korku yaştan yaşa ve kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Farklı sebepler, farklı korku türlerine neden olmakta ve farklı psikolojik sonuçlara sebep olabilmektedir. Korku özünde insanın yok edilme, zarara uğrama endişesinden kaynaklanır.

Korku, insanın bilinçaltındaki isteklerinin ve duygularının dışavurumu olarak ortaya çıkar. Korkulara olan ilginin sebebi ise, korkular yoluyla anlatılan ya da ortaya çıkarılan gizli istekler ve duygulardır.

İnsan, doğum anından itibaren korkuyu öğrenmekte ve hayatının daha sonraki süreçlerinde de bu olgu devam etmektedir. Zulliger, başlangıçtaki doğum korkusunun bebeğin anne karnından ayrılırken ortaya çıktığını söyler. Gözle görülür ilk korku reaksiyonları ise bebeklerin dördüncü ve altıncı ayları arasındaki dönemlerde gerçekleşmektedir (Zulliger, 1998: 23).

Bebekler yüksek ses, ani bir hareket, parlak ışıktan ve düşmekten çok korkarlar ve tepkilerini ağlayarak gösterirler. Çocuklar; yabancı biri, bir nesne, korkutan bir ses ya da hayvanla karşılaştıkları zamanlarda korku yaşayabilirler. Daha ileriki yaşlarda ise bu korku durumlarına gök gürültüsü, hırsız, hayali şeyler, yalnızlık ve karanlık durumları eklenebilmektedir (<http://cocuklaringelisimi.com>).

Gençlikte bireylerin ilgi alanları değişmektedir. İş arayıp bulamama, araba kazaları, günah işleme, başarılı olamama, sosyal ve cinsel bakımdan eksiklik ya da yetersizlik, aileyi hayal kırıklığına uğratma gibi durumlar korkuya sebep olabilmektedir (<http://kisiselbasari.com>). Yetişkinlerde ise korkular daha çok işten çıkarılma, aile içinde hastalık, ihtiyacı karşılayacak geliri olmama, durumlar baş gösterdiğinde ortaya çıkabilmektedir (<http://www.hurriyet.com.tr>).

Korkunun içgüdüsel olduğu görüşlerinin yanı sıra davranışçı kuramcılar, korkunun öğrenme ile oluştuğunu ileri sürmektedirler. Özellikle şartlanarak öğrenme, korku duygusunun oluşmasında temel olmakta, aynı ya da benzer uyarıcılar çeşitli zamanlarda aynı tepkileri uyandırmaktadır (Zulliger,1998:25).

Korku, belli ölçüler çerçevesinde insanın ruhsal, bedensel, toplumsal durumunu, konumunu, rolünü, yerini korumasına, denge ve düzen içinde sürdürmesine, uyum sağlamasına yardımcı olmaktadır. İnsan gerçek tehlikelerden kendini koruma dürtüsüyle uygarlık ve teknikten yaralanarak çareler bulmuş, doğayı karşısında etkin konuma gelmiştir (Zulliger,1998:25). Bu durumda, korku, sadece kaçınılması gereken kötü bir duygu olarak değil, bazı durumlarda gerekli ve yararlı bir duygu olarak da kabul edilir.

Korkunun fizyolojik ya da bedensel belirtileri, sinir sisteminde ve iç salgı bezlerinde (adrenalinin artması gibi) meydana gelen değişimlerle kendini gösterir. Korku belirtileri vücudumuzda deri damarlarının büzülmesi, tüylerin diken diken olması, nabız hızlanması, kan dolaşımının artması, soğuk soğuk terleme, titreme, irkilme, dilin tutulması, konuşma bozukluğu, kısa ve uzun süreli bilinç kaybı, donuk bakışlar, solunum güçlüğü, çarpıntı, ağız kuruluğu, gözbebeğinin büyümesi, beniz sararması ile kendini göstermektedir (<http://www.resatonder.com>).

Korku filmleri ise bilinmeyene yönelik korkunun, bilinmeyeni bilmeye çalışmanın sonuçlarından duyulan korkuyla birleşmiş hali üzerine kuruludur (Abisel, 1995: 129). İnsan, bilinmeyenden korkar ve bilinmeyeni öğrenmek ister. Bu ikisi arasındaki ilişkiyi de korku filmleriyle öğrenmeye çalışır. Bilinmeyene duyulan korku ve merak, karakterlerin yaşadıklarının yaşanılmamasından duyulan rahatlık, korku filmlerinden zevk alınmasına neden olur. Korku filmi izleyicisi bu hazzı yaşarken aynı zamanda bedeni, korkunun neden olduğu ani irkilme, çarpıntı gibi bazı fizyolojik belirtiler gösterir.

2. Dünya Sinemasında Korku Kavramı

Korku kavramı bölümünde değinildiği gibi insan, bilmediği, tanımlayamadığı, beklemediği şeylerden ve durumlardan korkar. Bilgi sahibi oldukça, öğrendikçe ve yaşadıkça korkuya sebep olan “şey”ler de değişkenlik göstermiştir. Ancak tüm

zamanların ve tüm insanlığın ortak korkusu “ölüm” ve “ölüm sonrasındaki bilinmezlik” tir. Ünsal Oskay bu konuda ise şu şekilde düşünmektedir;

“En ortak, en kapsamlı, en ölümsüz olan sarsıntımız yaşamımızın ‘bilinmez’i olan ölüm olgusudur. Ölüm, yaşamdaki sarsıntıların (trauma) sonul olanıdır. Değiştirilemeyen gerçekliktir. Ölüme kadarki sarsıntılardan kurtulmak olanaklıdır. Bunlar yenilgiye uğratılabilir. Ölüm ise Marx Stern’in deyişiyle ‘Sonsuz trauma durumudur.’ . Ölüm kişi için yanıtlanamaz bir sorudur. Çabalarımızın tümü olan yaşamımız, bir bakıma, ölüm sorununa aradığımız doğru ya da yanlış yanıtlardan oluşur.” (Oskay, 2014:71).

İnsanlar bu korkularını aşmak için ölümden sonrasını açıklamaya çalışmışlardır. Cennet ve cehennem kavramları ile açıklamaya çalışmak insan için yetersiz kalmış ve bu belirsizlik korkunun devam etmesine sebep olmuştur.

Korku edebiyatı ve sineması bu sorunu, ölümlerini dirilttiği öyküler ve filmler ile çözmeye çalışmıştır. Korku sinemasında zombi, hem ölüm korkusunun ölümsüzlük ile aşılması hem de toprağın altı ve üstü arasında bir fark olmadığını kanıtıdır. Ölüm gerçeğinin daha büyük bir korkuyla, ölümlerin tekrar diriltilmesi ile bastırılmaya çalışılmıştır. Toprak altı ile üstü arasında hiçbir fark olmadığı düşüncesinde ise ‘zombi kavramı’ metafor ve kıyas amaçla kullanılmıştır (Demirci, 2006:197-198). Frankenstein, Mumya, Zombilerin Şafağı gibi filmler insanın korkularından beslenen, ölümden sonra nelerin yaşanabileceğini açıklamaya çalışan ve ölüm korkusunu başka korkular ile bastırmaya çalışan filmlerdir.

Korku kaynağını genellikle din ve inanışlardan alan filmler, şeytan ve cehennem tasvirleriyle, kaynağını batıl inançlardan alan filmler ise cadılar, kurt adamlar, vampirler ve hayaletler ile izleyiciyi korkutmuştur. Bram Stoker’in ünlü romanı Dracula, birçok kez sinemaya uyarlanmış, günümüzde korku filmlerinde ise vampir imgesi sıradan insanların arasına karışan, onlara yardım eden bir karakter olarak stilize edilmiştir. Bilimin ilerlemesi ve deneylerin artmasıyla korku biçim değiştirmiştir. Bu filmlerde insanların bilimin bilinmezliği ya da kötü sonuçlarının yarattığı korku durumları anlatılmıştır.

1.Dünya Savaşı sonrasında yıkık dökük ve çökmüş olan Avrupa’da Orta Çağ korkuları tekrar hayat bulur. Kilise, ölüm korkusunu bastırmak ve güvenli bir geleceğe ait umutları tekrar insanlara aşılacak için tanrının varlığına inandırmaya çalışmıştır. “İyilik-kötülük” savaşı bilinçaltında tekrar canlanmış, kötülüğün dünya üzerindeki temsilcisi yıkımı yaratan, iyiliğin ve tanrının temsilcileri ise bu yıkımı durdurmaya çalışanlar olarak tasvirleşmiştir. Böylelikle korku ve umutlarını açığa vuran Avrupalılar, canavarlaştırdığı “öteki” ile korkularını somutlaştırmış, Gotik, çürümüş ve karanlık dünya görüşleri ucube, amorf ve çarpık görüntüler ile izleyiciye aktarılmıştır (Şimşek,2016:73).

1960'lara kadar kaynağını dinden, mitolojiden, bilimsel deneylerden alan korku sineması Hitchcock'un “Sapık” filmi ile korkunun herhangi bir insan tarafından ve herhangi bir insana karşı da oluşabileceğini göstermiştir:

“Sapık bir şehrin görüntüsü ile başlar. Kamera apartman blokları ve çatıların üzerinden yavaşça ilerlerken kentin adı görünür, bunu kesin tarih ve kesin zaman dilimi izler. Kamera bir bloğa doğru girerken kamera kararsızdır, bütün pencerelerin önünde yine hangisini seçeceğinde tereddüt eder ve daha sonra da bizi bir karanlık bir odanın yarı açık penceresinden içeri sokar. Keyfi mekan, zaman ve tarih ve şimdi de aslında keyfi bir pencere. Yaratılan etki rastgele seçmekten kaynaklanır: bu herhangi bir mekan,zaman,tarih ve oda olabilirdi: bu biz olabilirdik.” (Wood, 2004:178)

Japon korku sinemasında ise Şinto inancından gelen kötü ruh ve intikamcı hayalet gibi konular hakimdir (Godzilla,1954). Ayrıca halk hikayeleri ve dini metinlerin yanı

sıra, Akinari Veda ve Rampo Edogaura (gerçek ismi Tara Hirai) gibi yazarların eserlerinden de uyarlamalar yapılır. Savaş sonrası dönemde ise cinsellik, şiddet ve cinsel içerikli şiddet betimlerinin yapıldığı filmler ile tıbbi korkuların anlatıldığı filmler ortaya çıkmıştır. Son dönemlerde ise manga sanatçıları filmler üzerinde etkili olmaya başlamıştır (Odell ve Le Banc,2011:179-185).

Almanlar korku türünün öncüsü ve göç ettikleri Amerika'da altın çağını yaşatanlardır. Grimm kardeşlerin meşhur derlemelerinden, Baron Münchhausen'in sıra dışı masallarına, vahşice öldürülen ejderhalarla ilgili mitsel operalardan Goethe'nin yapıtlarındaki lanetin şiirsel korku hikayelerine ve Heinrich Hoffman'ın fanstastik masallarına varıncaya deyin, oldukça zengin bir folklor ve fantastik kültürüne sahiptir. Der Golem (1915) bölge halkını öldürmek için dirilen ve masumiyetin temsilcisi çocuk tarafından sakinleştirilebilen heybetli bir yaratıkla ilgili Yahudi efsanesinden uyarlanmıştır. Dr. Caligari'nin Muayenesi (1919) ve Nostferatu (1922) gibi filmler dışavurumcu bir anlatıya sahip korku türünün en önemli ve çığır açan filmleridir (Odell ve Le Banc,2011:58-59).

Çin Sineması, ilk dönem korku filmlerinde Ghost woman of The Old Mansion (1949) filmindeki gibi "romantik hayalet" üzerine kurulmuştur (Şimşek, 2016:74).

Hindistan'da ise 1949 yapımı Mahal filmi örneğindeki gibi reenkarnasyon inancı ve bu inancın etkisiyle hayalet ve doğaüstü gerilimlerden oluşan bir sinema üslubu görülmüştür (Şimşek, 2016:75). Mahal filmi, dönem açısından sıra dışı sayılacak dışavurumcu bir tarzda çekilmiş, karmaşık olay örgüsüne sahip perili ev hikayesidir. Genç adam kendisine miras kalan evin perili olduğunu fark eder ve doğaüstü varlıklar tarafından zehirlenerek lanetlenmiş iki sevgiliden birinin reenkarnasyonu olduğunu inanır (Odell ve Le Banc,2011:198).

İran sinemasında ise, "Agha jenni shodeh (1959) ve "Aal (2010)" filmlerinde olduğu gibi doğu kültürüne ait kodlar olan cin ve alkarası inancı korku unsuru olarak kendini gösterir (Şimşek, 2016:76).

2.1. Dünya Korku Sinemasının Tarihsel Serüveni

İlk korku film örnekleri sinemanın sessiz döneminde ortaya çıkmış ve kaynağını yazın sanatından almıştır. Mary W. Shelley'in "Frankenstein (1910)"ı, Bram Stockher'in "Dracula (1931)"sı, Robert Lois Stevenson'un "Dr. Jekyll and Mr. Hyde (1908)"ı, Gaston Leroux'un 1910 yılında yazdığı "Operadaki Hayalet"i, David Wark Griffith tarafından çekilen, bir öz yaşam öyküsünün anlatıldığı "Edgar Allan Poe (1909)"adlı film, Avusturyalı yazar Gustav Meyrink'in 1915 yılında yazdığı "Golem", Poe'nun "Kuyu ve Sarkaç (1843)" öyküsü ile "Annabel Lee" şiirini harmanlayarak senaryosunu David Wark Griffith'le yazdığı "İntikamcı Vicdan (1914)", Robert Albert Bloch'un yazdığı "Sapık (1959)", Ira Levin'in 1967'de yazdığı "Rosemary'nin Bebeği" ve William Peter Blatty'nin olay yaratan romanı "Şeytan (1971)" gibi eserler edebi yapıtlardan sinemaya uyarlanmıştır (Scognamillo, 2006: 12-15).

1896 yılında George Melies'in şimdiye kadar yapılmış ilk korku filmi olarak kabul edilen "Tha Manor of The Devil/ Şeytan'ın Malikanesi"nde Gotik korku unsurları olan yarasalar, kaleler, troller, hayaletler ve şeytan karakteri kullanılmıştır (Türkel ve Kasap, cilt:7 sayı:32 sf:713). Ayrıca filmin ilk korku filmi olmasının dışında bir önemi de şeytan ve vampir kavramlarının bir arada kullanılmasıdır.

Korku türü büyük çıkışını, Alman sessiz filmleriyle gerçekleştirmiş ve karanlık, kasvetli bir atmosfer içinde işlenen kader, ölüm, bilinmeyen 'Ben' in derinlikleri gibi kavramlar dünya sineması üzerinde büyük bir etki yapmıştır. Bu filmlerde yer alan ünlü despotlar, caniler ve dahi suçlular ve sinema hileleriyle elde edilen esrarengiz güçler korku türünün alanını genişletmiştir (Abisel, 1995: 139). Yapay bir yaratık olan

“Golem (1914, Paul Wegener ve Henrik Galeen)”, Dışavurumcu Alman sinemasının manifestosu olarak nitelenen “Doktor Caligari’nin Muayenehanesi (1919, Robert Wiene)”, İrlandalı yazar Bram Stockher’in “Dracula” romanından esinlenerek çekilen “Nosferatu (1922, Friedric Wilhem Murnau)” gibi başyapıtlar, bir anlamda M (1931), Vampyry (1931), Ölüm ve Bakire (1936) gibi filmlerin öncüsü olmuştur (Tohill ve Tombs, 2005: 63).

1922’de Friedrich Wilhelm Murnau’nun çektiği Nosferatu, biçem olarak kaligarciliğe sırt çevirerek dramatik gerilimi yalnızca sinemanın olanaklarıyla sağlar ve çoğu sinema tarihçisince hem dışavurumculuğun başyapıtı sayılır hem de beyaz perdeye ilk gerçek vampiri getirir. Film, korku edebiyatının en önemli romanlarından, İrlandalı yazar Bram Stoker’in Dracula’sından sinemaya uyarlanmıştır (Teksoy, 2009:158).

1930’lardan itibaren korku, gerilim ve dehşet endüstrileşmeye başlayarak Hollywood sinemasında da artık kendini hissettirmeye başlar. Edebiyattan, folklordan, mitoslardan, masal ve destanlardan hemen her kaynaktan faydalanan Amerikan sineması Dracula (1931), Frankenstein (1931), İki Ruhlu Adam (1932), Mumyalar Müzesi (1932), King Kong (1933), Beyaz Zombi (1933), Londralı Kurt Adam (1933) vb. gibi çok başarılı filmler ortaya çıkarmıştır (Tohill ve Tombs, 2005: 28).

Marry Shelley’in yazdığı Gotik roman “Frankenstein”, 1931’de James Whale tarafından filme uyarlanmış, bu filmle birlikte canavar ya da ürkütücü yaratıklar filmlere girmiş ve daha sonraları Frankenstein’i anlatan, canavar-insan ilişkisini irdeleyen birçok film çekilmiştir. Bu filmlerden biri olan, tartışılır olmakla beraber, efsanevi dev bir gorilin anlatıldığı “King Kong (1933), Merian C. Cooper ve Ernest B. Schoedsack tarafından çekilmiştir. Filmde, saplantı, aşk, macera ve elbette ki dinazorlar, hepsi vardır (Odell ve Le Blanc,2011:106).

1931’de Tod Browning’in çektiği Dracula ve James Whale’in çektiği Frankenstein filmlerinin gişede yakaladığı başarı Amerikan film şirketlerinin iştahını kabartır ve Hollywood korku filmlerinde bir patlama yaşanır. Hollywood’un yönünü korku sinemasına çevirmesi ve yükselişi aslında Amerika’nın içinde bulunduğu bunalım dönemlerine rastlamaktadır. Barry Keith Grant’e göre, çağdaş politik, sosyal ve kültürel yönelimler tür sineması için geçerlidir. Belirli bir türün yükselişi ya da düşüşü değişen kültürel alışkanlıkların yansıması olarak görülür (Aktaran: Cherry, 2014:167).

1932 yılında Amerikalı Edward & Victor Halperin kardeşler tarafından ilk uzun metrajlı zombi filmi olan “Beyaz Zombi (White Zombie)” çekilir. Zombi, Karayipler kökenli bir halk inanışıdır ve vudu ayinleriyle mezarlarından kaldırılarak canlandırıldığına inanılan ölümler için kullanılır. Filmde, Bela Lugosi’nin canlandırdığı ölümsüz bir maden sahibinin, Karayipler’deki zombileri köle olarak çalıştırma hikayesi anlatılmaktadır (a- <http://korkucu.com/>).

1930’lu yıllarda Amerika’nın yaşadığı Büyük Kriz dönemi, bilim ve teknolojinin gelişmesinden ve sebep olduğu yıkımlardan duyulan kaygı, bilinçaltındaki toplumsal baskılar, savaş ve yoksulluk korkusu, sinemada, yaratıklar, canavarlar olarak kendine yer bulmuştur (White,2001: Sayı:9 Sf: 8). Nazi iktidarından kaçıp Amerika’ya göç eden Alman teknisyenler, uygulamada başarılı oldukları gotik atmosferi Amerikan sinemasında da başarılı bir şekilde uygulayarak Amerikan korku sinemasının yükselişini sağlamışlardır (Tohill ve Tombs, 2005: 35).

Ekonomik krizin getirisi olarak insanlar sinemadan uzaklaşmıştır. Hollywood, bu dönemde farklı bir rota izler ve B-filmleri ortaya çıkar. B-filmleri, *yani genellikle altmış dakika süren ve önemli şehir pazarlarının dışındaki ikinci gösterim salonlarında çift program oynatılmak üzere tasarlanan, çoğunlukla hızlı ve çabuk yapılan western ya da aksiyon filmleri ve “iki film birden” yani salonların program başına iki uzun metraj film*

göstermesi kriz döneminde seyirciyi çekmiş ve Büyük Kriz'in ilk yıllarını atlatmasını ve Hollywood'un ayakta kalmasını sağlamıştır (Nowell-Smith, 2008:259-261).

1930'lu yılların sonlarına doğru korku filmlerinde gösterilen şiddet ve cinsellik sivil toplum kuruluşlarını, kiliseleri ve iktidarı rahatsız eder. Filmlerde sansür uygulanmaya başlar ve sınıflandırma işareti alamayan filmler ise gösterime giremeyecektir. Öldürme sahneleri, asıp kesmeler, biçmeler ancak ima ve göndermeler yoluyla sinemada yansıtılır (Ross, 1984: 54). Bu sansürlerle seyirci filmlerden uzaklaşmış, ancak Hollywood satın aldığı ucuz korku filmleri ile seyirciyi tekrar çekmeye başarmıştır. Artan ilgi sonrasında Yürüyen Ölü (1936), Vampirin İşareti (1935), Frankenstein'in Oğlu (1939), Operadaki Hayalet (1940) gibi filmler bu dönemde çekilmiştir (Scognamillo, 1996: 83).

II. Dünya Savaşı yıllarında, Hollywood'da korku sinemasının yarattığı büyü bozulur. Korku ve dehşet artık gerçek hayatta, savaş alanlarında ya da toplama kamplarındadır (Scognamillo, 2006: 20). Bu dönemin hakiki korkuları, filmlerin önüne geçer. Universal Şirketi'nin korku yapıtları da uyuşuk sekanslara ve parodilere dönüşmeye başlamıştır. Mumya, vampir, kurt adam, Frankenstein filmleri üretilmeye devam ederken filmlerin nitelikleri de yitirmeye başlanır. Frankenstein Kurt Adama Karşı (1943), Frankenstein'in Evi (1944), Bud Abbott ve Lou Castello'nun oynadığı İki Açık göz Frankenstein'a Karşı (1947) gibi filmlerle korku sinemasının klasikleri karşı karşıya getirilerek ucuz güldürü filmleri ortaya çıkar (Odell ve Le Blanc, 2011:107-108).

Hollywood canavar ve yaratık dizileri çeker ve insanlar, savaştan uzaklaşmak ve bunalımdan kurtulmak için daha fazla sinemaya gitmeye başlamış, ilk örneklerin tutulması da devam filmlerini getirmiştir. Bu filmlerin ticari başarısı, ana karakterler üzerine kurulan 'devam' filmlerin çekilmesiyle sonuçlanır ve özgün öykünün olay örgüsü dışına çıkılarak kızların, oğulların, gelinlerin maceraları anlatılır. Daha sonraları bunların kahramanlarından bazıları bir araya getirilerek; Kurt Adam, Frankenstein'in yarattığıyla karşılaştırılır (Abisel, 1995: 140). "Bir Zombi ile Yürüdüm (1943, I Walked with Zombie), Leopar Kadın (1943, The Leopard Woman), Kedi İnsanlar (1943, Cat People)" bu filmlerden birkaçıdır.

1950'lerde korku sineması yeniden canlanmaya başlar. 1945 Hiroşima'ya ve Nagasaki'ye atılan atom bombaları sonucu binlerce kişinin hayatını kaybetmesi ve nükleer bir çatışma olasılığı tedirginlik yaratmış, bu durum, korku sinemasında da kendine yer bulmuştur. (Teksoy, 2009: 352-353). Radyasyon, senaristlere göre canlıları kimi zaman büyültüp küçültmekte kimi zaman da onları bambaşka bir yaratık haline dönüştürmektedir. Böylelikle sinema perdelerini devasa boyutlarda böcekler, çekirgeler, karıncalar, bitkiler ve daha önce bilinmeyen ya da görülmeyen yaratıklar, uzaylılar, canavarlar doldurmaya başlar (Konuralp, 2002: Sayı:13: 21). 50'li yılların radyasyonlu-canavarlı ilk filmi 1953'te gösterime giren "20.000 Fersahtan Gelen Mahlûk (The Beast from 20.000 Fathoms)" tur (Konuralp, 2002: Sayı:11: 2). Bu dönemde çekilen en ilginç film ise 1957'de çekilen ve radyasyon sonucu bir ağacın yürümeye başladığı "Cehennemden O Geldi (From Hell It Came)" filmidir. Bu yıllardaki filmler aynı zamanda bilim-kurgu özelliği de taşır. Ancak, bilim-kurgu o dönemde gündemde olan nükleer, kimyasal, biyolojik denemeler, radyasyon konularının işlenmesinden dolayı korku sineması içinde yer alır (Konuralp, 2002: Sayı:13: 21).

1954 tarihli "Godzilla" ise Japon sinemasında ilk yaratık filmidir. Pasifik'teki nükleer bomba denemeleri sonucu doğan Godzilla; dev sürüngen adımlarıyla binaları yıkarak Japonya'da dolaşır. O, önüne geçilemeyen teknolojik gelişmelere ve nükleer savaşın kötücüllüğüne isyan eden doğa, etten yapılmış bir Şinto intikamcısıdır (Odell ve Le Blanc, 2011:179). Amerika ve diğer ülke sinemalarında da bu film uyarlanmıştır.

50'li yıllarda, atom bombasının, soğuk savaşın, Kore savaşının, "komünizm korkusunun" etkisinde ortaya çıkan "istila" filmlerinin perdeleri istila etmesinin dışında korku sineması açısından bir başka önemli gelişme daha olmuştur. Küçük bir İngiliz yapım şirketi olan Hammer'ın, önce ucuz televizyon korku dizileri, sonra da sinema için benzer nitelikte filmler yapmaya başlamasıdır. Hammer şirketinin korku filmleri büyük ilgi uyandırmış ve 60'lar boyunca şirketin adı korku sinemasıyla adeta eşleşmiştir (Abisel, 1995: 141).

60'lı yıllarda renkli filme geçilmiştir. Daha önceki korku filmlerinde şiddet, belirli ölçülerde verilerek sadece hissettirilmektedir. Siyah beyazdan renkliye geçildikten sonraki dönemde ise eskiden gösterilmeyen her şey abartılarak sergilenmeye başlar. Ölçülü korkunun yerini bol kanlı, bol çığlık, bol şiddet içeren bol sadomazoşist sahneler alır. Drakula'dan mumya'ya, zombilerden yılan kadınlara, Kurt Adam'dan Frankenstein'a kadar eski filmler tekrar tekrar çekilir. Bu kez oluk oluk kan akıtılır, vampirlerin dişleri sivrilir, bakireler soyunmaya başlar ve makyajlarda ölçüler tamamen yitirmeye başlar. Özellikle Hammer'ın çektiği vampir filmleri büyük ilgi görür. Şirket, Universal'in 30'larda popüler olan filmlerinin pek çoğunun tekrar çevrimlerini yapmış; korku filmlerinin canavar dağarcığını iyice çeşitlendirip renklendirmiş; zamanla, yeni yönetmenlerin az da olsa psikanalitik öğelere ve açık cinsel göndermelere yer vermesine olanak sağlamıştır (Abisel, 1995: 141-142).

Alfred Hitchcock, 1960 yılında çektiği "Sapık (Psycho)" filminde doğauştü olaylara hiç yer vermeden korku ve gerilimi incelikli bir şekilde harmanlayarak bir çığır açar. Hitchcock, bu filmde Norman Bates karakteriyle kurbanlarını keserek katleden 'sapık-katil' tipini ortaya çıkarmıştır. Bu filmde doğauştü bir güç ya da herhangi bir canavar korku öğesi olarak kullanılmamış, insanın kendisi de korku öğesi olarak kullanılabilereği sunulmuştur. Soğuk savaşın da yaşandığı bu dönemde paranoyak kavram ve simgeler yaygınlaşmış, mutluluğun ve güvenin temsilcisi olan evlerin içinde de esrarengiz olayların yaşanabileereği yansıtılmaya çalışılmıştır (Wood, 2004:178-187).

Ünlü Amerikalı yönetmen Roger Corman, 1960'larda gotik edebiyata yönelerek Edgar Alan Poe'nun eserlerini sinemaya uyarlar. "Usherler'in Evi'nin Düşüşü (1960, Fall of the House of Usher) filmi, Kuyu ve Sarkaç (1961, (The Pit and The Pendulum), Korkunç Masallar Kahramanı (1962, Tales of Terror), Ligeia'nın Mezarı (1964 Tomb of Ligeia)'nın da aralarında bulunduğu Edgar Alan Poe'nun yapıtlarına dayanan film döngüsünün başlangıcına işarettir. Tüm bu Poe filmleri bütçeyi çokça açan zaferler olurken, Kızıl Ölümün Maskesi (1965, The Mask of The Red Death)" bu döngünün en iyi filmi olmuştur (Odell ve Le Blanc, 2011:111).

60'lı yıllarda çekilen diğer önemli filmler ise "Bebek Jane'e Ne oldu? (1962, What Ever Happened to Baby Jane/ Robert Aldrich), Kuşlar (1963, Birds/ Hitchcock), Rosemary'nin Bebeği (1968, Rosemary's Baby/ Roman Polanski), Yaşayan Ölülerin Gecesi (1968, The Night of The Living Dead/ George A. Romero)"dir (Scognamillo, 1996: 89-90).Yaşayan Ölülerin Gecesi, zombi filmlerine bilimsel bir açıklama getirmeyi ilk kez deneyen filmlerden biridir. Romero, yeniden hayata dönüş olgusunu düşen bir uydudan yayılan radyasyon kaynaklı hastalıkla açıklar (Beyit,2000, Sayı:8, 13).

70'li yıllar korku türünün daha korkunlaştığı, daha fazla şiddete yöneldiği, daha iğerleneşittiği bir dönem olmasına rağmen Amerikan korku sinemasının altın çağıdır. Ülkeye hâkim olan güvensizlik duygusu, siyasal meşruiyetin sorgulanması, enflasyon, toplumun temel kurumları olan aile, kilise korku sinemasının malzemesi haline gelir (Abisel, 1995:145). Bu yıllarda kullanılan kamera teknikleri, müzikler, makyajlar, maskeler, sürükleyici montajlar korku sinemasına olan ilgiyi arttırmıştır.

1973'e gelindiğinde William Friedkin, Şeytan (The Exorcist) filmini çeker. "Exorcist"ten önceki tüm filmlerde "kötü" korkutucu karakterler sonunda ölmekte veya işlevsiz hale

dönüştürülmekte, “iyiler” ise kazanmaktaydı. “Exorcist” ise, yetmişlerin başında “kötü” korkutucunun filmin sonunda yok olmaması, buna karşı iki iyi rahibin ölmesi ile sinemaseverleri sarsmış, medyada birçok karşıt dinsel kurumların protestosuna sebep olmuş, hatta gösterimi bazı eyaletlerde ve sinema salonlarında yasaklanmıştır (Ulus, 2014, sayı:16:13).Buna rağmen, film, şeytanın sunumu ve konusuyla merak uyandırır. Filmin gişe başarısı ise şeytanlı filmler furiasını başlatır.

Bu yıllarda Amerikan Sinemasında, iç sürtüşmeyi, toplum içi gerginliği ve şiddeti yansıtan korku filmleri de ortaya çıkmaya başlamıştır. Wes Craven, "Soldaki Son Ev filmi ile o döneme kadar şiddeti hazmedilebilir şekillerde temsil eden filmlerden farklı bir ürün ortaya koymuş ve şiddetin aslında nasıl bir şey olduğunu göstermeye çalışmıştır. (Özkaracalar,1999: Sayı:5:37).

70'li yılların ünlü filmlerinden bir tanesi de yaşanmış bir olaya dayandığı imalarının olduğu “Teksas Elektrikli Testere Katliamı (1974, The Texas Chain Saw Massacre/ Tobe Hooper)”dır (Odell ve Le Blanc, 2011:114). Filmde deri surat ve ailesinin işlediği cinayetleri konu alınmaktadır. Film Slasher – *şehirde ya da kırsal alanda bir grup gencin vahşi bir katilin takibine uğradığı ve sadece genç yaşta seks ilişkisine girmemiş bir adının (erken dönemde) sağ kaldığı filmler* – türünün başlangıcı kabul edilir. Esas Slasher döneminin en önemli filmleri “Cadılar Bayramı” (1978, Halloween- ilk Cadılar Bayramı filmi), Fiday the 13th (13.Cuma) ve A Nightmare on Elm Street (Elm Sokağı Kabusu) filmleri, uzun birer devam serisi başlatmışlardır ve her birinde korku ikonu haline gelmiş korkunç bir katil bulunmaktadır (Cherry,2014:37).

Bu dönemde erotizm ve korkunun iç içe girdiği yeni korku filmleri ortaya çıkar. Erotizm ve korkunun iç içe geçtiği bu dönemde erotik-korku patlaması, yetmişlerin ortalarına doğru sert pornografik filmlerin gelişile birlikte seks-korku karışımının demode oluşuna kadar sürer (Tohill ve Tombs, 2005: 7).

1980'lerde türün, gerilimi neredeyse bir kenara bırakarak tüm ağırlığı yaratıkların tasarımına ve şokların sergileniş tarzına verdiği söylenebilir. Canavar-kurban sorgulaması yerine kimin ne zaman öleceği merak edilir duruma gelir. 80'li yıllarda bilgisayarların sinema dünyasıyla buluşması, korku sinemasında görsel ve işitsel etkilerin önceliği almasına neden olur. Artık özel etkiler çok daha zengin, renkli ve inanılmaz olmaya başlar. Sinemanın hemen her ögesinde gelişen teknoloji; korkuyu inandırıcı kılan mekânsal tasarımlar, makyaj, dekor, müzik gibi unsurlarla korku sinemasının da hizmetine sunulur. “Yaratık-2 (Alien/ James Cameron)” filminin çarpıcı teknik tasarım ve efektleri filmi daha renkli hale getirir. Hem psikanalitik unsurları kullanan hem kendine güvenen ısrarlı bireyi hem uzay yolculuğunu hem de uzaylı canavarı anlatan bu film, aynı zamanda uzaylı yaratıkları az da olsa yeniden gündeme getirir (Abisel,1995:145-146). Bu dönemde çekilen Yaratık (Alien), "Yıldız Savaşları (1977, Star Wars/ George Lucas), Gremlinler (1984, Gremlins/ Joe Dante), Yaşıyorlar (1988, They Live/ John Carpenter)" gibi filmler uzay korkusunun göstergesidir.

Aynı zamanda 1980'ler, anti-kahramanların ortaya çıkarılıp kanlı bıçaklı seri cinayet filmlerinin ya da slasher filmlerin birtakım görsel efektlerle gösterildiği dönemlerdir. "Cadılar Bayramı (1978, Halloween/ John Carpenter)" ile başlayan slasher filmleri, 1980'de “Friday the 13th/13. Cuma”, 1984'de “A Nightmare on Elm Street/Elm Sokağı Kabusu” gibi filmler ile geri gelmiş ve büyük başarı sağlamışlardır (Türkkel ve Kasap, Sayı:32 sf: 714).

80'lerde ve 90'larda eskisi kadar güçlü olmasa bile etkinliğinden ve cazibesinden fazla bir şey kaybetmemiş olan korku sineması, yeni kaygıların, yeni korkuların dışa vurulduğu kültürel bir biçim olarak varlığını korumakta; ayrıca uzun zamandır öz bilincini sergileyerek kendi parodilerini, komedilerini üretmektedir (Abisel, 1995:148).

90'lar, küreselleşme sürecinin başladığı, Amerika'nın bilimsel ve teknolojik gücü tekeline almaya çalıştığı ve savunma gücünü arttırdığı, Doğu bloğu ülkelerinin çöktüğü ve Körfez Savaşı'nın yaşandığı yıllardır. Medyanın ve insanların duyarsızlaşmasının ve yabancılaşmasının arttığı bu dönemde slasher filmler artmıştır (Şimşek,2013, Sayı:46: 273). Modern insanın bireysel çöküntüleri, hayal kırıklıkları ve gelecek kaygısı, korku filmlerinde hafıza kaybı, belirsizlikler ve gelecek korkusu olarak kendini göstermiştir.

Türlerin iç içe geçtiği bu dönemde aksiyon-korku, komedi-korku, bilimkurgu-korku filmleri yapılmaya başlanır. Slasherların komik taklitlere dönüşmeye başladığı görülür. 1992'de Even Ramimi'nin "Zombi" filmlerindeki efektler, Peter Jacson'un "Dead Alive" filminde görülmektedir (Türkel ve Kasap, Cilt:7 Sayı:32 sf: 714).

Ayrıca, korku türünün klasik öğeleri "Amerikan Sapığı", "Cehennemden Gelen", "Hayalet Süvari", "Kutsanmış Çocuk" gibi filmlerde tekrar işlenir. 1973'te çekilen "Şeytan (Exorcist)" filmi, çıkarılan sahneleri eklenerek tekrar gösterime girer ve oldukça ilgi görür.

90'ların sonlarına doğru bilgisayar teknolojisinin gelişmesiyle korku sineması canlanmış, gelişen teknoloji, film müziklerini ve efektlerini daha kaliteli ve daha dikkat çekici hale getirmiştir. Korku türünün kurtarıcısı Wes Craven olmuştur. Wes Craven'in 1996'da çektiği "Çılgılık (Scream)", post-modern korku filmi denemesi olmasına rağmen modaya uygun bir oyuncu kadrosuyla birleştirilmiştir. Scream eğlenceli bir film olmasının yanı sıra korkutucu, kanlı ve gerilim doludur. Blair Cadısı (1999, The Blair Witch Project/Daniel Myrick & Eduardo Sanchez), 6.His (1999, The Sixth Sense/ M. Night Shyamalan), Japon korku filmi "Halka (1998, Ringu/ Hideo Nakata)" bu dönemin dikkat çeken önemli filmleridir (Odell ve Le Blance,2011:118-119).

2000'lerde ise salt korku öğelerinin olduğu ve her şeyin apaçık ortada olduğu filmler yerine, psikolojik ve izleyiciyi heyecanlandıran filmler popüler hale gelmeye başlamıştır. Finaliyle şaşırtan, karmaşık kurgularla desteklenen senaryolar ve hikâyelerin oluşturulduğu, filmin ilerleyen sahnelerinde daha da çok karmaşılaşan, tahminleri boşa çıkaran filmler dikkat çekmeye başlamıştır (Erçetin (2011), b-http://korkucu.com/).

2000'li yıllarda bir yandan klasik korku filmlerinin devamları ve yeniden çevrimleri yapılırken, bir yandan da gelişen teknolojinin imkânlarıyla yeni arayışlar devam eder. Amerikalı yönetmenler Japon yönetmenler ile görüşerek Uzakdoğu korku filmlerini tekrar çekmiş, Japon-Amerikan melez filmler ortaya çıkmıştır (Erçetin (2011), b-http://korkucu.com/). 1998'de, Hideo Nakata'nın düşük bütçeli, ölçülü korku filmi Ringu (Halka)'nın, Japon gişesindeki başarısı ve uluslar arası dikkat çekmesiyle, Kore ve ABD'de tekrarları ve devam filmleri çekilmiştir (Odell ve Le Blance,2011:178). Aynı şekilde Ju-on (2002) isimli diğer bir Japon filmi, Amerika'da Grudge (2004) ismiyle uyarlanmıştır (Şimşek, 2016:84). 2000'li yıllar farklı konular ve karakterler yerine, devam filmlerinin çekildiği yıllar olmuştur.

2004 yılında James Wan tarafından çekilen "Saw", korku türüne farklı bir boyut kazandırmıştır. "Testere (Saw)" de Jigsaw isimli bir seri katilin, insanları her seferinde akıl almaz tuzaklarla öldürmesi anlatılır. İnsanları, yaptıkları hatalarla yüzleşmek zorunda bırakarak ve bu hataların bedelini de ölümcül oyunlar oynatarak ödeten seri katil, aynı zamanda kurbanlarına hayatın değerini öğretme takıntısı olan bir canidir. Film, 2000 sonrasında korku türünde yaygınlaşan bulmacalı filmler, istismar filmleri ve sürpriz finali filmlere bir nevi yön vermiştir. 1 milyon dolara çekilen filmde kurguladığı oyunun yapısına, atmosferine ve özellikle seyirciyi şok edici sürprizine özen gösteren Wan, filmin dünya çapında 104 milyon dolar hasılat elde etmesiyle

birlikte korku türünde seri film furyasının artmasını sağlamıştır. (<https://sinefilinseyirdefteri.wordpress.com/>).

İnsanın kendine, birbirine ve doğaya olan yabancılaşma hissiyle beraber yayılan ölüm korkusu ve teması, iletişim araçlarında da yer almaya başlar. Teknolojiyi odağına oturtan ve ilk filminin Takashi Miike tarafından 2003'te çekilmiş olduğu "*Chakushin Ari*" (One Missed Call - Cevapsız Arama) üç filmlik serisi de telefonla yayılan dehşet ve lanetli ölümü ele alır (Zıraman, 2007:111).

3. Türk Sinemasında Korku Kavramı

Her toplumun kendine ait bir inanç sistemi, toplumsal düzeni, siyasal ve tarihsel hayatı ve tüm bunlara bağlı olarak ortaya çıkan korkuları vardır. Örneğin Türk toplumunda hakim olan İslam dinindeki cin, büyü, kürtajın günah sayılması gibi kavramlar korku filmlerine yansımıştır. Fakat dönem dönem farklı sinemalardan etkilenmeler de söz konusudur.

Korku sineması Türkiye'de kırklı yıllarda başlamıştır. Bu dönemde yabancı korku filmleri Türk motiflerle tekrar çekilmiştir.

Bu türdeki ilk film "*Çılgılık* (1949)" dır. Fakat bu filmin bir kopyası maalesef günümüze kadar gelmemiş, bu sebeple kayıp statüsündedir. *Çılgılık, fırtınalı bir gecede sığındığı köşkte, miras meselesi yüzünden dayısı tarafından delirtilen genç bir kızla tanışan bir doktorun öyküsünü anlatıyordu. Esrarengiz, karanlık, deli kızın dehşet verici çılgınlıkları ile çınlayan köşkte doktor öldürülmek istenecek, ama yerine genç kız kurban gidecektir. Tek bir mekanda geçen, gerilim havası vermeyen, ne korku ne de heyecan yaratmadan biten film başarısız bir ilk çalışmadır* (Scognamillo, 2010:99).

1953'te ise Mehmet Muhtar tarafından "*Drakula İstanbul'da*" çekilir. Filmin senaryosu Ali Rıza Seyfi'nin Bram Stoker'ın romanından esinlenerek yazdığı "*Kazıklı Voyvoda*" isimli romandan yararlanılarak yazılır (Tombs, 2004:171). Drakula İstanbul'da filmi Türk sinemasının ilk düşsel korku filmi, ilk vampir filmi olurken aynı zamanda dekorların dışavurumcu havası, sahne donanımının uygunluğu ile çekimleri ayrıntılı ve özenli yapılmıştır (Scognamillo,2010:123).

"Dracula İstanbul'da" filmi, Bela Lugosi'nin Dracula'sından farklılıklar taşımaktadır. Filmde, diğer filmde ve romandan farklı olarak vampire karşı haç kullanılmıştır. Bu filmin en büyük ve dünya korku sineması tarihine geçen özelliği ise tarihi bir kişilik olan Vlad Drakul (Kazıklı Voyvoda) ile vampir Kont Drakula arasında ilk defa net bir bağlantı kurulmuş olmasıdır. Bir diğer önemli özellik ise ilk defa bu filmde Drakula'nın köpek dişleri uzun olarak gösterilir. Bu dişler, ünlü Dracula filminde hiç görülmez. Böylece dişler, sinemada vampir imgesiyle özdeşleşerek onun ayrılmaz bir parçası olur (Özkaracalar,1999: sayı:4: sf:5).

Yavuz Yalınkılıç, *Ölümler Konuşmaz Ki* (1970) filmini çektiğinde, Türk toplumunun korku-fantastiğe uzak olması, senaristlerin yetersizliği gibi sebeplerden dolayı başarılı olamaz. Film, ürkütücü bir köşkte kötücül bir hayalet ile insanlar arasında geçen olayları anlatmaktadır. İçerdiği sahneler ve diyaloglar pek çok korku filminde kullanılan öğeler olmasına rağmen, doğaüstü sahneleri mantıksal bir yaklaşımla sunduğundan dolayı istenilen etkiyi yaratamamıştır. Yapım şirketindeki büyük yangında kaybolan filmin negatifleri 2000'li yıllarda Sadi Konuralp tarafından Yeni Lale Film Stüdyoları'ndaki araştırmaları sırasında bulunmuş ve geniş bir izleyici kitlesine ulaşmıştır (c- <http://korkucu.com/>).

1972'de İtalyan sinemacılar Alman asıllı Klaus Kinski ile Türkiye'ye gelerek Türk-İtalyan yapımı iki film çekerler. Klaus Kinski, Ayhan Işık ve Erol Taş'ın rol aldığı "*Ölüye Hayat Veren El*" ya da "*Ölüm Nefesi*" ve "*Canavarın Sevgilisi* (1974) filmlerini

çekerler. Fakat bu filmler Ayhan Işık hiçbir zaman izleyememiş ve ölümünden sonra yayınlanmıştır (Özkaracalar, 1998: sayı:1 sf: 30-33).

Yılmaz Duru, 1986'da "Ölüye Hayat Veren El" in negatiflerini Roma'da görüştüğü Türk işadamı Şakir Sözen'den satın alarak filmi dublajlatır ve filmde yer alan diğer bazı karakterlerin isimleri de değiştirilir. Yılmaz Duru'nun "Ölümün Nefesi" adını verdiği bu film Avrupa'daki Türk işçiler için yurtdışında video piyasasına sürülür ve Türkiye'de özel televizyon kanallarında gösterilir (Özkaracalar, 1998: sayı:1 sf:30-33).

1974'de Metin Erksan, William Friedrick'in çektiği 1973 yapımı "Şeytan (The Exorcist)"nın uyarlamasını çeker. Şeytan ilginç bir çalışmadır. Erksan, özgün filme sadık kaldığı bu ilk doğaüstü korku denemesinde çeşitli kamera oyunları ve özel efektler kullanarak seyirciyi sarsar (Scognamillo,2010:221). *Şeytan'da, The Exorcist'teki* belirgin bazı Hıristiyan öğelerin - *İncil yerine Kur'an okunması, vaftiz suyu yerine Zemzem suyu kullanılması, Şeytan kovma ayinindeki terminolojinin de İslami terminoloji olması gibi* - İslami öğelerle değiştirilmiştir (Arslan, 1999: sayı:5 sf:59).

70'li yıllarda çekilen Tarkan filmlerinde ve 1975 yılındaki "Süt Kardeşler" filminde Gulyabani gibi korkutucu unsurlar kullanılmış olsa dahi bu filmler korku filmi olarak nitelendirilememektedir. Genel olarak korku-komediler çekilerek, seyircinin ilgisi çekilmeye çalışılmıştır (Şimşek,2016:87).

Şeytan'dan sonra gerçek anlamda ilk korku filmi, 1993'te metaforik bir vampir öyküsünün anlatıldığı, Kutluğ Ataman'ın senaryosunu yazıp yönettiği "Karanlık Sular" filmidir (Şimşek, 2016:88). "Karanlık Sular" Türk sinemasında ikinci kez vampir öğesinin kullanıldığı film, İstanbul'un çok bilinmedik, kıyıda köşede kalmış mekanlarında çekilmiştir (<http://www.otekisinema.com>).

Korku türü her ne kadar örnekler verse de, iki binli yıllara kadar Türkiye'de kendine yer bulamamış ve korku unsurları uyarlama olan filmlerden devşirilmiştir. Şeytan, Drakula İstanbul'da, Kader Diyelim (A.Hitchcock, Sapık), Şüphenin Bedeli Türk Sinemasına uyarlanan filmlerdendir.

3.1. 2000 Sonrasında Türk Sinemasında Korku Kavramı

İki binli yıllar Türk korku sinemasının yükselen yıllarıdır. Ard arda çekilen filmlerde İslami öğeler (cin, büyü, cehennem), toplumu derinden etkileyen deprem korkusu, zombiler ve korkunun klasikleşmiş öğeleri (vampir, kurt adam, yaratıklar) korku unsuru olarak kullanılmıştır.

Taylan biraderler (Yağmur-Durul), 2004 yılında, Doğu Yücel'in "Hayalet Kitap" adlı eserinden uyarlanan "Okul" filmini çekerler. Filmin konusu aşkına karşılık bulamayan ve üniversite sınavlarına hazırlanan bir gencin intihar etmesi ve intikamını almak için yeniden okula geri dönmesiyle başlayan olaylar anlatılır. İlk kez korku ve komedi unsurlarını bir arada kullanarak izleyiciyi çekmiştir. Filmde korku unsuru olarak "intikamcı hayalet" öğesi kullanılmıştır (Ertan,2004: 56) Ancak filmin gereksiz komedi unsurlarıyla dolu olması korku atmosferinin yitirilmesine sebep olur.

Yine aynı yıl çekilen Orhan Oğuz tarafından çekilen "Büyü" filmi, bu dönemin karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Arkeologların araştırmalarını konu alan filmde; 700 yıl önce Artukluların yaşadığı bölgeye kazı yapmaya giden ekibe Kur'an'da yer alan cin ve doğaüstü varlıkların saldırması anlatılmaktadır. Genel olarak ise, büyü olgusu konu alınmıştır (Türkel ve Kasap, Cilt:7 Sayı:32 sf: 716). Film, Türk kültürüne ait korku kodlarını kullanan ilk korku denemesi olması açısından önemlidir.

Hasan Karacadağ'ın yazdığı ve yönettiği, 2006 yapımı "Dabbe" isimli filmde, kıyametin internetten yayılan bir virüsle başlayacağı ve internetle insanların beynine giren bir virüsün, insanları cinlerle karşı karşıya getirmesi anlatılır (Yurdigül ve

Zinderen,2013:85).İslam inancına göre kıyametin kopmasına yakın dünyaya Dabbet'ül Arz adında bir yaratık gelecek ve kıyameti başlatacaktır. İnsanlara hitap edecek varlığın radyo, tv., telefon ve internet olabileceği ihtimalleri üzerinde durulmaktadır. Dabbet'ül Arz, dünyayı örümcek ağı gibi saran internettir ve yardımcıları ise aynı mekânda ancak değişik boyutta yaşayan cinlerdir (d- <http://korkucu.com/>).Kötü oyunculuk, filmdeki boşlukların yan hikâyelerle desteklenmemesi gibi eksiklikleri olsa da, şok sahneler ve çarpıcı efektler ile seyircinin ilgisini çekmiştir.

Gen, Togan Gökbakar'ın yönettiği 2006 yapımı gerilim türündeki filmidir. Konusu, Psikiyatrist Doktor Deniz'in yeni görev yeri dağlık ve tenha bir bölgedeki akıl hastanesidir. İşine başladığı gün hastalardan birinin intiharı genç doktorun tanıklık edeceği korkunç olayların başlangıcıdır. Üç gün içinde hastanede akıl almaz cinayetler yaşanır ve olayları araştırmak için hastaneye gelen polisler kötü hava şartları yüzünden mahsur kalırlar. Telefon hatları arızalanır, yollar kapanır. Herkesin birbirinden şüphelendiği cinayetler çıkmazı adeta dışarı açılan tüm kapıları kapamıştır. Çok geçmeden bütün hastane ve Dr. Deniz bir an önce uyanmak isteyecekleri bir kabusun içine girerler (<http://www.filimadami.com>) .Film yarattığı atmosfer, mekan, kullandığı müzikler ve görsel efektler, senaryo ve kurgu ile ilgi çeker.

2006'da Biray Dalkıran'ın ilk uzun metrajlı filmi olan "Araf"ta cin ya da büyü gibi dini unsurlar kullanılmamış, dini açıdan büyük günahlardan biri sayılan kürtaj konusu ele alınmıştır. Filmde, korku unsuru olarak kürtaj sonucu ölen bebeğin ruhu Arafta kalmış ve baş kahraman Eda (annesi)'ya musallat olmuş, intihar ederek ölmesine sebep olarak intikamını almıştır (Şimşek,2016:89).

Önceki bölümlerde de belirtildiği gibi, korku sineması, dönemin sosyal, ekonomik, bilimsel ve siyasal olaylarından etkilenmektedir. Taylan biraderlerin 2006'da gösterime giren ve bazı sahnelerinde 17 Ağustos 1999 İstanbul ve çevresinde yaşanan depremin yarattığı korkuyu, insanın doğa karşısındaki acizliğini anlatan "Küçük Kıyamet" filmi bu görüşü destekler niteliktedir. Senaryosu, oyuncular, kurgusu, sahne tasarımları, müzikleri, efektleri ile ortaya iyi bir korku filmi çıkmıştır (Şimşek, 2016: 89). Korku ve psikolojik gerilim unsurları taşıyan filmde abartılmadan deprem korkusu işlenmiştir. Filmin sürpriz sonucuyla ölüme farklı bir bakış açısıyla bakılır ve sondaki flashbackler ile her şey anlaşılır.

Aynı yıl çekilen, Kabuslar Evi, Çağan Irmak'ın yapımcılığında televizyon ve DVD piyasası için çekilmiş yaklaşık Farklı yönetmenler tarafından çekilmiş, 1.5 saate varan korku-gerilim hikayelerini içinde barındıran alacakaranlık kuşağı serisidir. 13 ayrı bölümden oluşan filmlerin ortak noktası, şehirden uzakta ormanlık bir alanda bulunan büyük ve gösterişli bir malikane ve evin emlakçısı rolündeki Bilge Şen'dir. Her bölümde ayrı bir karakterin yolu bir şekilde o eve düşer ve evde olağanüstü olaylarla karşılaşılır. Seride kurt adamlar, hayaletler, uzaylılar gibi bir çok korku unsuru kullanılmıştır. Bu gibi korku öğelerinin yanı sıra hikayelerdeki en belirgin tema yalnızlıktır. Bölümler birbirinden bağımsız olsa da bazı yaşanan olaylarda geçmişten izler de görülür (e- <http://korkucu.com/>).

2007'de Alper Mestçi tarafından çekilen "Musallat" ta da çok sevdiği karısından ayrılarak Almanya'ya işçi olarak giden Suat'a bir cinin musallat olması anlatılmaktadır. Suat, bu ayrılık sebebi ile kabuslar ve halüsinasyonlar gördüğünü sanar ancak kısa süre sonra bunların sebebinin basit bir depresyon olmadığını anlar. Suat, çocukluk arkadaşı ile birlikte ondan para almadan dua okuyan bir hocaya giderek yaşadığı sıkıntılardan kurtulmaya çalışır. İlerleyen dakikalarında Suat'ın görüntüsüne bürünmüş cin, Nurcan ve annesi ile görüşmesini engeller (Şimşek,2016:90). Musallat'ı önceki filmlerden ayıran en belirgin özellik ise ilk kez gözle görülemeyen metafizik bir varlığın görselleştirilmesidir. Film, görsel efektleri ve çarpıcı hikâyesiyle büyük beğeni kazanmıştır.

Tan Tolga Demirci'nin yazıp yönettiği 2007 yapımı "Gomeda" filminde ise, eğlenceli bir hafta sonu geçirmek için şehir dışına geziye çıkmaya karar veren 5 kişilik bir arkadaş grubu, Kapadokya'ya, Gomeda Vadisi'ne, gitmeye karar verirler. Geçirdikleri bir kaza sonucu yollarına yayan devam etmek zorunda kalsalar da, Kapadokya'ya gitmeye kararlıdırlar. Fakat Gomeda Vadisi'ne vardıklarında konaklamak için seçtikleri mağarada, kabuslarla dolu bir gece geçirirler (a- <http://sinema.mynet.com>). Filmde metaforik bir anlatımla kürtaj konusuna da değinilmiştir.

Hasan Karacadağ'ın senaristliğini ve yönetmenliğini yaptığı ve Türk sinemasının ilk yaratık filmi olarak geçen 2008 yapımı "Semum" filminde ise Kuran'da ateş olarak ifade edilen Semum kavramıyla insanüstü güçler konu edinilmektedir. Gerçek bir hikayeden esinlenilerek çekilen filmde Canan'ın içine girerek onun hayatını cehenneme çeviren Semum anlatılmaktadır (Yurdigül ve Zinderen, 2013:88-89). Canan'ın içine yerleşen Semum'un çıkartmak için hocanın elinde Kuran-ı Kerim ile başka bir boyutta Semum'la karşı karşıya gelişi ve Kuran'ı okudukça hocayı koruyan yeşil bir halkanın oluşması filmde dikkat çeker. 3D efekt ve sesler özel olarak tasarlanır. Ayrıca film, daha önce cin gördüklerini iddia eden kişilerle yapılan görüşmeler sonucu oluşturulan yaratık ve cehennem tasarımlarıyla izleyici ve eleştirmenlerden büyük övgüler alırken, bazı sahneleri ile 1973 yapımı "The Exorcist" filmi de anımsatmıştır (f- <http://korkucu.com/>).

2009 yapımı "Konak" filminde ise, 6 üniversiteli arkadaş, kültür mirası projeleri ödevi için Safranbolu'ya giderken arabaları bozulur ve karşılarına çıkan az konuşan, tuhaf bakışlı, güven vermeyen biri yardımcı olur. Kalacakları otele vardıklarında ise rezervasyonlarının iptal edildiğinin öğrenirler ve boş bir Konak'a yerleşirler. Baştan her şey güzeldir ama saatler gece yarısına yaklaştıkça sıra dışı şeyler olmaya başlar (b- <http://sinema.mynet.com>). Filmde masumiyetin simgesi olarak sunulmuş bakire bir kıza tecavüz eden, tecavüzcüye yardım eden ve şahit olup da hiçbir şey yapmayan arkadaş grubu cezalandırılır.

2009 yapımı "Dabbe 2" Hasan Karacadağ'ın birincisini çektiği "Dabbe"nin devamıdır. "Dabbe 2" de, Kuran'ı Kerim'in Duhan suresinde belirtilen ve aniden göklerden inecek olan ürkütücü kıyamet alameti Duhan'ın yeryüzüne doğru hareket etmeye başlaması anlatılır (Şimşek,2016:91). Filmde, Boğaziçi Köprüsü ve camilerin yanması sahneleriyle kıyametin kopuşunun nasıl olacağı sorusu ilk kez görselleştirmeye çalışılmıştır. Dünyada ilk kez düşük frekanslı sesler kullanılan filmde efektler oyunculuğun ve hikayenin önüne geçmiştir.

Yönetmenliğini Ümit Ünal'ın yaptığı 2009 yapımı "Ses" filmi, bir bankanın çağrı merkezinde çalışan ve annesi ile birlikte yaşayan Derya'nın rutin hayatının gaipten duymaya başladığı bir ses ile altüst oluşunu anlatır. Genç kız başlangıçta sesi duymazlıktan gelmeye çalışsa da ses kısa sürede genç kızın hayatını kontrol etmeye başlar. Derya'dan işyerindeki patronu Onur'u takip etmesini isteyen ses, genç kızın hayatını giderek korkunçlaşan bir kâbusa çevirir. Başrollerini Selma Ergeç ile Mehmet Günsür'ün paylaştığı film 2010' da gösterime girmiştir. Film ayrıca 17. Adana Altın Koza (2010) Film Festivali'nde "En İyi Kurgu (Çiçek Kahraman, Natalin Solakoğlu)" ödülünü, 22. Ankara Uluslararası Film Festivali'nde (2011) – Ulusal Uzun Film Yarışması'nda "En İyi Görüntü Yönetmeni (Türksoy Gölebeyi)" ve " En İyi Özgün Müzik (Safa Hendem ve Mehmet Cem Ünal)" ödülünü ve 16.Sadri Alışık Tiyatro ve Sinema Oyuncu Ödülleri'nde (2011) "En İyi Kadın Oyuncu (Selma Ergeç)" ödülünü almıştır (a- <http://tsa.org.tr/>).

Talip Ertürk ve Murat Emir Eren'in yönetmenliğini yaptıkları "Ada: Zombilerin Düğünü (2010)" filmi ise, ilk Türk yapımı zombi filmidir. Film boyunca tüm izlenenler, el kamerasına yansıyanlardır (Şimşek,2016:91). 2010'da gösterime giren film özel efekt ve makyaj çalışmasıyla övgüler almış ve tamamen el kamerasıyla çekilmiştir.

Yönetmenliğini Biray Dalkıran'ın yaptığı "Cehennem 3D (2010)" Türkiye'de üç boyutlu çekilen ve gösterime giren İlk Türk filmidir. Bu filmde Kuran'da Müddessir suresinin 27. ve 29. ayetlerinde yer verilen ve cehennem ateşi anlamına gelen "Sekar" kavramına yer verilmektedir (Şimşek,2016:92). Aynı yıl, Marid isimli bir cinin musallat olmasını anlatan "Üç Harfliler: Marid" isimli film, yine dini etkide çekilen bir başka filmidir.

2011 yapımı "Karadedeler Olayı" filmi, hikayesi ve çekim tarzı ile "Blair Witch Proje (1999)" ve "Paranormal Activity (2007)" filmleriyle benzerlik taşır. Filmde, 1989 yılının Ocak ayında bir köyde yaşanan garip olaylar hakkında yayınlanan bazı haberler, genç gazeteci Hakkı'nın ilgisini çeker. Köye giden gazeteci, oldukça korkmuş ve gergin köylülerden gece köyün çevresinde dolaşan yaratıklar olduğunu, köyün bir şekilde cinler tarafından basıldığını öğrenir. Hakkı birkaç hafta köyde kalır ama olağanüstü bir şey görmeyince kamerasını köydeki bir gence emanet ederek İstanbul'a geri döner. Üç gün sonra ise köyün jandarmaları tarafından gözaltına alındığında kamerasını emanet ettiği genç de dâhil olmak üzere köyden 7 kişi parçalanarak öldürüldüğünü öğrenir. Gazeteci Hakkı ifadesi alındıktan sonra serbest bırakılır ama bütün eşyaları ormanda terk edilmiş olarak bulunur; kayıplara karışmıştır (b- <http://tsa.org.tr/>). Yapımcıların iddiasına göre film, tüm bu esrarengiz süreci kayda alan gerçek görüntülerden oluşmuştur.

2011-2016 yılları arasında Hasan Karacadağ Dabbe serisine devam etmiştir. Bu yıllar arasında farklı yönetmenler tarafından ana teması İslami korku imgeleri cin ve büyü olan birçok film izleyici ile buluşmuştur.

2016'da Şeyda Şen psikolojik-korku türündeki "Sekerat Son" filmi çeker. Filmde genç bir ressam olan Seda'nın hayatı, art arda yaşadığı travmatik olaylar ile sarsılır ve ruh hali gitgide bozulur. Bu ruh haliyle öteki aleme yönelir ve karanlık güçlerin etkisi altına girer. Kendi iradesi dışında bağlantılar kurarken yaşadığı korkuların sebebinin anlayamayan kadın sonunda gerçek ile yüzleşir. Ölüm anında yalnızca ölen kişi tarafından gözlemlenebilen olayların ürkütücü yolculuğunu ve ölüm anı sarhoşluğunu (Sekerat-ül mevt) anlatan korku-psikolojik gerilim türü olan Sekerat Son ölümün sırrını sorgulatırken, madde ve enerji perdesini kaldırarak varlıkların sadece görünen maddi yanlarından ibaret olmadığını göz önüne getirmiştir (<http://tsa.org.tr/>).

2000'li yıllar boyunca çekilen; Musallat 2: Lanet (Alper Mestçi, 2011), Mühürlü Köşk (Serkant Yaşar Kutlubay,2011), Dabbe Serisi (Hasan Karacadağ), El-Cin (Hasan Karacadağ,2013), Şeytan'ı Racim (Arkın Aktaç,2013), Ammar:Cin Tarikatı (Özgür Bakar,2014), Azem: Cin Karası (Volkan Akbaş,2014), Ümmü Sıbyan: Zifir (Efe Hızır, 2014)Çağrılan (Hüseyin Eleman,2015), Cin Kuyusu (Murat Toktamışoğlu, 2015), Alper Mestçi'nin Siccin 2 (2015) ve Siccin 3: Cürm-ü Aşk (2016) filmleri izleyicinin dikkatini çekmiş cin ve büyü temalı filmlerdir.

Türkiye sinemasında, örnek verilen filmlerde olduğu gibi, özellikle cin ve büyü korkunun kaynağını oluşturmakta, farklı olaylar ve karakterler üzerinden "musallat olma" öyküleri anlatılmaktadır. Çünkü, çoğunluğun dini inancı olan İslam ve Kuran'da büyü ve onunla uğraşmak büyük günahlardan biri olarak görülmekte ve cinler ise uzak durulması gereken bir alem olarak aktarılmaktadır. Ayrıca filmlerin izleyici üzerindeki etkisini artırmak için film başında ya da filmle ilgili çıkan haberlerde "Yaşanmış bir hikayeden uyarlanmıştır." gibi ibareler kullanılmaktadır. Bu öğelere ek olarak, zina, kürtaj gibi yine hakim olan inancın büyük günah olarak aktardığı öğeler de korku filmlerinde işlenmektedir.

SONUÇ

Üç bölüme ayrılarak oluşturulmuş bu çalışmada, korku kavramı ve belirtileri tanımlanmış ve bu tanımlamalardan yola çıkılarak Dünyada ve Türkiye’de korku sineması ve türün Türkiye’de etkin olarak var olduğu 2000 ve sonrası incelenmiştir.

İlk bölümde ele alınan korku, var olan temel duygulardan biridir ve gerçek ve gerçek dışı korku olarak ayrılmıştır. Temelde, insanın yok edilme, zarara uğrama endişesinden kaynaklanır. Gerçek korku, somut nedenlere dayanır ve tehlikeli durumlarda verilen tepkidir. Gerçek dışı korku, kaynağını bilinçdışından alır ve belli bir nedene bağlı değildir. Cadı, hortlak, vampir, cin, hayaletlerin öge olarak kullanıldığı korku filmlerinden duyulan korku gerçek dışı korkular olarak nitelendirilebilmektedir. İster gerçek ister gerçek dışı olsa da, korku, insanoğlunun kaçamadığı ve kurtulamadığı bir duygudur. Bu sebeple de sinemadaki yerini de almıştır. Korku filmleri, kostüm ve makyajla, yaratılan karakterle, mekanın yaratmış olduğu korkuyla, sinemaya sesin eklenmesiyle ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte yarattığı efektlerle izleyicinin bilinçaltındaki korkuları ortaya çıkarmış ve onlara yenilerini de eklemiştir.

İlk dönemlerinde yazın sanatından esinlenen korku türü zaman içinde gelişerek değişmiş ve ilgi görmüştür. Ama özünde insanın yok olma korkusu ve ölümle gideceği bilinmezliğe ait korkular üzerinde şekillenmiştir.

Frankenstein ve Dracula yazın sanatından sinemaya aktarılarak, yıllarca sürececek ve farklı filmler içinde de kendine yer bulacak ilk canavar ve vampir imgelerini ortaya çıkarmıştır. Hemen hemen tüm ülkelerde Dracula ve Frankenstein uyarlamaları yapılmıştır.

Korku kavramı, sinemada, toplumların yaşadığı sosyal, ekonomik, siyasal ve dini inançlar etkisiyle şekillenmiştir. Evrensel korku olarak tanımlayabileceğimiz ölüm ve sonrasını açıklama çabası, insanların cenneti ve cehennemi tasvir etmesine sebep olmuştur. Bu betimleme yöntemiyle, insan, korkusunun üstesinden gelmeye çalışmıştır. Zamanla, “zombiler” yaratmış, toprağın altını ve üstünü bir tutma çabasına girişmiştir. Bilimin ilerlemesi ve onun yarattığı korku ve kaygılarla, imgeler de değişmiş, metafizik öğeler yerini dev böceklerle, bitkilere bırakmıştır.

2.Dünya Savaşı’ öncesinde genellikle yazın sanatının öğelerini kullanarak çekilen filmler türün seyrini belirlemiş, savaş sürecinde durgunluk yaşasa da, sonrasında yükselmiş ve 80’ler ve 90’ larda en iyi örneklerini vermeye başlamıştır. Metafizik öğeler, hayali kahramanların yerini insanlar da almıştır.

2. Dünya Savaşı’nın devam ettiği yıllarda önceki yıllarda üretilen filmlerde yer alan canavarların birbiriyle savaştırıldığı filmler öne plandadır. Çünkü asıl vahşet ve korku sinema perdesinde değil, gerçek dünyadadır. Hollywood canavar ve yaratık dizileriyle izleyiciyi sinema salonlarına çekmeye çalışır. İzleyici, savaştan uzaklaşmak ve bunalımdan kurtulmak için sinemaya gitmeye başlar. Bu yönelim, devam filmlerini getirmiştir.

Amerika’nın, Hiroşima ve Nagasaki’ye attığı atom bombaları sonucu binlerce insan hayatını kaybetmiş ve nükleer savaş korkusu sinemaya yansımıştır. İstila filmleri ve radyasyon etkisiyle devleşmiş yaratıkların olduğu filmler çekilmeye başlanır.

60’lı yıllarda renkli filme geçilir ve daha önceki dönemlerde ölçülü korku imgeleri abartılarak verilmeye, Edgar A. Poe’nun eserleri uyarlanmaya ve ilk kez 1932’de çekilen zombi filmlerine yeni filmler eklenmeye başlar. Hitchcock, korku filmlerinin yönünü metafizik güçlerden, radyasyon sonucu büyümüş böceklerden insana çevirir. İnsan hem korkunun kaynağı hem de etkilenen konumuna getirilir.

70'li yıllarda korku filmlerinde hem metafizik güçler hem de yeni yeni ortaya çıkmaya başlayan slasher filmler dikkat çeker. Amerika'nın içinde bulunduğu kaos filmlerine yansımıştır.

80'ler ise slasher filmlerinin arttığı, bilgisayar teknolojisinin sinemaya girdiği ve bu gelişme ile birlikte efektlerin, karakter tasarımlarının ön plana çıktığı yıllardır. Slasher filmlerinin gişe başarısı, seri olarak çekilmeye başlanmasına sebep olmuştur.

90'lı yıllarda başlayan küreselleşme ve dünyadaki siyasi, sosyal ve ekonomik yaşamın genel durumu modern insanda hayal kırıklıklarına ve gelecek kaygısına sebep olmuş, bu değişim korku sinemasında hafıza kaybı, gelecek korkusu gibi anlatımlarla kendine yer bulmuştur. Türlerin iç içe geçtiği bu dönemde korku-komedi, bilimkurgu-korku gibi türler ortaya çıkmış ve Japon korku sinemasının en önemli filmlerinden biri olan Halka çekilmiştir.

2000'li yıllar ise karmaşık olay örgüsünün ve psikolojik gerilimi yüksek filmlerin üretilmeye başlandığı yıllar olmuştur. Tüm dünyada ilgi gören Saw, bulmacalı filmlerin başlangıcı olarak 2004 çekilmiştir. Yeni arayışlar içine giren Amerikan sineması Japon korku filmlerini kendi ülkelerine uyarlamaya başlamıştır.

Bilgisayar teknolojisinin giderek arttığı bu yıllar, daha kaliteli efektler, karakter tasarımları ve müziklerin yapılmasına olanak sağlamıştır. Bu yıllar, metafizik güçlerden kurt adamlara, seri katillerden vampirlere, şeytandan iletişim araçlarına kadar her türlü korku unsurunun kullanıldığı filmlerin üretildiği yıllardır.

Türkiye'de ise, korku sineması, 1940'larda başlamış, ilk örnekleri ise Drakula İstanbul'da, Şeytan gibi Amerikan korku filmleri uyarlamalarıdır. Bu filmler izleyici karşısında yeterli ilgiyi görememiş ve 2000'li yıllara kadar korku imgeleri farklı türlerdeki filmlerde kullanılmış olsa da, tür, Türkiye'de 2004 yılı itibarıyla yükselişe geçmiştir. 2004'te korku-komedi karışımı olan "Okul" filmiyle başlayan serüven günümüzde İslami etkide devam etmektedir.

Hasan Karacadağ, Alper Mestçi gibi türe yön veren yönetmenlerin filmleri başta olmak üzere, diğer filmlerin birçoğunda da ortak öge İslami etkidir. Filmlerde Kur-anı Kerim, cennet- cehennem kavramları, cinler, büyü'nün günah olması, kürtajın ve evlilik dışı ilişkinin büyük günahlardan biri kabul edilmesi, ezan, muska, cevşen gibi öğeler görülmektedir. Türk korku sinemasının bu yönde ilerlemesinin en büyük sebebi, toplumumuzun, batılı korku objelerine karşı daha uzak olması söylenebilir. Batılı korku imgelerinden korku duymayan toplumumuzda ortak korkularımızı ve inançlarımızı ele alan, konu edinen filmler yapmak daha kesin sonuçlar sunar. Çünkü çalışmanın en başında aktarılmaya çalışıldığı gibi korku, insan hayatında her daim var olan ve kültüre, inanca, siyasal yaşantıya göre değişen bir olgu olarak sinemada farklı imgeler ile kendine yer bulmuş ve bulmaya da devam edecektir.

KAYNAKÇA

Kitap

- Abisel, N. (1995) *Popüler Sinema ve Türler*. İstanbul: Alan Yayıncılık
- Cherry, B. (2014). *Sinemaya Giriş Dizisi Korku* (M. Zorlukol çev.). İstanbul: Kolektif Kitap
- Demirci, T. T. (2006). *Korku Sinemasının Psikanalizi*. İstanbul: Es Yayınları
- Nowell-Smith, Geoffrey (2008). *Dünya Sinema Tarihi* (A. Fethi çev.). İstanbul: Kabcacı Yayınevi
- Odell, C. ve Le Blanc, M. (2011). *Korku Sineması* (A.Toprak çev.). İstanbul: Kalkedon Yayıncılık

- Oskay, Ü. (2014). *Çağdaş Fantazy, Popüler Kültür Açısından Bilim Kurgu ve Korku Sineması*. İstanbul:İnkılap Kitabevi
- Ryan M. Ve Kellner D.(2010) *Politik Kamera Çağdaş Hollywood Sinemasının İdeolojisi ve Politikası (E.Özsayar çev.)*. İstanbul:Ayrıntı Yayınevi
- Scognamillo G (1996). *Korkunun Sanatları*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Scognamillo G. (2006).*Canavarlar Yaratıklar Manyaklar*. İstanbul: PMP Basım Yayın Matbaacılık San. Tic. A.Ş.
- Scognamillo G. (2010) *Türk Sinema Tarihi*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi
- Şimşek, G. (2016). *Sinemada Korku ve Din: 2000 Sonrası Amerikan ve Türk Filmlerinde Cin Unsurunun Çözümlemesi*. İstanbul: Pales Yayınları
- Teksoy, R. (2009). *Rekin Teksoy'un Sinema Tarihi - Birinci Cilt* İstanbul:Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.
- Tohill C. Ve Tombs P.(2005). *Avrupa Seks ve Korku Sineması* (N.Birgül çev.). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Tombs, P. (2004). *Fantastik Filmler Uzakdoğu'dan Güney Amerika'ya* (N. Birgül çev.) İstanbul: Kabalcı Yayınevi
- Wood,R. (2004). *Hitchcock Sineması* (E. Yılmaz çev.). İstanbul: Kabalcı Yayınları
- Yurdigül, Y. ve Zinderen İ.E. (2013). *Sinema ve Televizyonda Özel Efekt*. İstanbul: Doğu Kitabevi
- Zulliger, H. (1998). *Çocuklarımızın Korkuları (K. Şipal çev.)*. İstanbul: Cem Yayınevi

Makaleler:

- Arslan, S. (1999). *Yeşilçam'ın Şeytan'ı Hollywood'un The Exorcist'ini Döver! Geceyarısı Sineması Dergisi*, Sayı:5, Sf:50-61, Ankara.
- Beyit,K (2000). *George Romero'nun Ölüler Üçlemesi Geceyarısı Sineması Dergisi*, Sayı:8, Sf:12-19, Ankara.
- Ertan, E. (2004) *Okuldaki Hayalet. Sinema (Popüler Sinema Dergisi)* Sayı: Ocak,2004 Sf:56-61
- Konuralp S. (2002). *Özel Efektlerinden Müziklerine Godzilla ve Diğer Japon Canavar Filmleri. Geceyarısı Sineması Dergisi*, Sayı: 11, Sf: 2-11, Ankara.
- Konuralp S. (2002). *Korku Sinemasında Film Müziği 50'li Yıllar. Geceyarısı Sineması Dergisi*, Sayı: 13, Sf:21-25, Ankara.
- Özkaracalar, K.(1998). *Ayhan Işık'ın İtalyan Korku Filmleri. Geceyarısı Sineması Dergisi*, Sayı:1, Sf:30-33, Ankara.
- Özkaracalar, K.(1999). *Vampir Dosyası-2: Dracula Filmleri Geceyarısı Sineması Dergisi*, Sayı:4, Sf:2-15, Ankara.
- Özkaracalar, K.(1999). *Craven'in Yönettiği İlk Film: Soldaki Son Ev Geceyarısı Sineması Dergisi*, Sayı:5, Sf:32-39, Ankara.
- Ross P. (1984), *Kanlı Sinema (B. Onaran çev.)*. *Gelişim Sinema Dergisi*, Sayı: 1, Sf:52-60, Ankara.
- Şimşek, G. (2013). *Siyasi Olayların Korku Sinemasına Yansıması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* Cilt: 12 Sayı:46 Sf: 264- 280
- Türkel, E. ve Kasap, F. (2014). *Türk Sineması'nda Korku: 2000 Sonrası Türk Korku Sineması'nda Dinsel Motifler Üzerine Bir İnceleme ve Yaratım Sorunları. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* Cilt:7 Sayı:32, Sf: 711-721
- Ulus, M.F. (2014). *Filmlerde Korkular, Korkularda Filmler. PSinema Dergisi*, Sayı:16 Sf:10-15
- White, D. (2001) *Amerikan Film Seriyalinin Maceraları. Geceyarısı Sineması Dergisi*, Sayı:9, Sf:8-17, Ankara.

Tezler:

Zıraman,Z.(2007). *1990 Sonrası Japon Korku Sinemasında İntikamcı Ruh Ögesi*. .
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir

Web Sayfaları:

Çocukların Gelişimi (2015). <http://cocuklaringelisimi.com/2015/09/30/cocuklarda-kaygi-korkular/> adresinden erişildi. (ET:13.11.2016)

Gen (2006). Gen. <http://www.filimadami.com/film/2458/gen/> adresinden erişildi. (ET: 20.12.2016)

Hürriyet (2009). <http://www.hurriyet.com.tr/korkularla-nasil-bas-edilir-11029757> adresinden erişildi. (ET:18.11.2016)

Kişisel Başarı (2011). <http://kisiselbasari.com/ergenlik-donemi-ve-ozellikleri.html> adresinden erişildi. (ET:16.11.2016)

Karanlık Sular (1993) <http://www.otekisinema.com/karanlik-sular-1993/> adresinden erişildi. (ET: 03.08.2017)

Psikolojik (2014). Karanlık korkusu. <http://psikolojik.gen.tr/karanlik-korkusu.html> adresinden erişildi. (ET: 16.11.2016)

Reşat Önder (2007). Korkunun fizyolojisi. http://www.resatonder.com/bilimsel_arastirmalar/korkunun_fizyolojisi.html adresinden erişildi. (ET: 18.11.2016)

<http://korkucu.com/>

a) Beyaz Zombi (1932) a) <http://korkucu.com/oluler-yuruyor/> adresinden erişildi. (E.T:03.08.2017)

b) Erçetin, M.F. (2011). b) <http://korkucu.com/korku-sinemasinda-2000-2009-donemi-1-bolum/> adresinden erişildi. (E.T: 26.04.2017)

c) Ölüler Konuşmaz Ki (1970) c) <http://korkucu.com/turkiyede-korku-sineması> adresinden erişildi. (E.T: 05.08.2017).

d) Dabbe (2006) d) <http://korkucu.com/dabbe/> adresinden erişildi. (E.T: 03.08.2017)

e) Kabuslar Evi (2006) e) <http://korkucu.com/kabuslar-evi> adresinden erişildi. (ET:03.08.2017)

f) Semum (2008). f) <http://korkucu.com/turkiyede-korku-sineması/> adresinden erişildi. (ET: 03.08.2017)

<http://sinema.mynet.com/>

a) Gomeda(2007) a) <http://sinema.mynet.com/film/gomeda/3212> adresinden erişildi. (ET:20.12.2016)

Konak (2009). b) <http://sinema.mynet.com/film/konak/4826> adresinden erişildi. (ET: 20.12.2016)

<http://tsa.org.tr/tr/>

a) Ses (2010). a) <http://tsa.org.tr/film/filmgoster/2983/ses> adresinden erişildi. (ET:23.12.2016)

b) Karadedeler Olayı (2011). b) <http://tsa.org.tr/film/filmgoster/3208/karadedeler-olayı> adresinden erişildi. (ET:23.12.2016)

c)Sekarat-Son(2016).c)<http://tsa.org.tr/film/filmgoster/8476/sekerat--son> adresinden erişildi. (ET:23.12.2016)

Saw, <https://sinefilinseyirdefteri.wordpress.com/tag/korku-sineması/> adresinden erişildi. (ET: 03.08.2017)